

Joost Niemöller

FOTO WIM RUIGROK - DE VOLKSKRANT

Lee Harvey Oswald als seriemoordenaar

door Arjan Peters

'In zekere zin grinnikt hij inwendig een beetje.' Een zin om driewerf van te rillen. Toch past hij goed in Joost Niemöllers korte roman *De spier*. Journalist Albert (hij is het die in zekere zin inwendig een beetje grinnikte) reist voor zijn werk door Amerika, maar verkeert in een dermate overspannen toestand dat hij daarginds nog verder los slaat. Hij heeft zich goed gedocumenteerd omtrent Oswald en de moord op JFK, heden dertig jaar en vier dagen geleden, maar nog altijd intrigerend. Echter, in Dallas noch elders komt Albert tot een samenhangend verhaal of nieuwe interpretatie. Hij doolt wat rond, drinkt veel bier, heeft permanent hoofdpijn, en luistert op de walkman naar Cemetery, Phantom en Rotting Christ, bands waarvan de namen alleen al je naar de oren doen grijpen.

Oswald, een miezerig mannetje mischien, wist zich wel de geschiedenis binnen te schieten. Vooral daarom voelt Albert zich tot hem aangetrokken. Soms denkt hij Oswald te zien, terwijl hij zijn eigen gezicht, in spiegels waargenomen, nauwelijks thuis kan brengen. Hij heeft een hekel aan zichzelf en constateert dat nadenken nergens toe leidt. Voeg hierbij het futloze geoudehoer van Amerikaanse leeftijdgenoten die, weet je wel, ergens naar de bron zoeken, of zo, plus het murw makende ge-zap waardoor je binnen de

seconde van oorlogsbeelden uit Bosnië overstapt op een zeepreclame, en de ontwrichting van Alberts denken en doen wordt bijna een vanzelfsprekendheid.

In die lamme sfeer moet de zin waar ik mee begon geplaatst worden. Niemöller heeft zijn verhaal in de tegenwoordige tijd gezet, die maakt dat we

*Niemöllers
scheve zinnen
zijn om van
te rillen*

het boek dóór vliegen en de merkwaardig lusteloos gepleegde serie moorden waartoe de journalist ineens vervalft niet als bijzonder schokkend ervaren. Albert pakt er een stuk of wat neer en snijdt van zijn vrouwelijke slachtoffers koelbloedig de kleine linkerteen af, als navrante signatuur. De hoofdpijn houdt aan. Aan het eind van het boek komt Albert in een landschappelijke omgeving. Leni, de uitbaatster van een restaurant die van haar gast gecharmeerd raakt, zegt dat er zo weinig in

haar leven is gebeurd. 'Alsof ik nog een zetje moet krijgen'. Kindje pas op, denk je dan, straks krijg je een ruwer zetje dan je wilde, en zeg dan ook maar gedag tegen je kleine linkerteen. Maar de journalist komt in die omgeving tot zoiets als inkeer. Er stroomt zowaar ontroering door zijn lijf.

Daarmee sluit Niemöller de roman af. Zou het heus in orde komen met die losgeslagen Albert? Het slot suggereert zulks, maar alles in dit boek blijft difuus, de zintuigen van de personages zowel als de zinnen van de schrijver. Over Alberts jeugd krijgen we niets te horen. Is hij een representant van de generatie die niets heftigs heeft meegemaakt, waar ouderen hun oorlogen hebben? Staat hij voor de zappende medemens die het nadenken voor loeiende grafmuziek verruult?

Niets wordt uitgewerkt in *De spier*. Pagina's lang wachtte ik op het moment dat dat toch gebeuren ging. Toen was het boekje zomaar uit, en doorgrondde ik het waarom van al die scheve zinnen. Om van te rillen, zo en niet anders is het bedoeld. Albert is smoezelig. Niemöller past zich daar met kennelijk inlevingsvermogen bij aan. Murmelend en met knersing der tanden zal ik de schrijver hiermee moeten complimenteren.

Joost Niemöller: *De spier*. Bert Bakker, f 24,90.